

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken 1. Påskedag 20.4.2014

Fredrikstad Domkirke

Luk 24,1-9

Kristus er oppstanden!

Og hele folket sier: Ja, han er sannelig oppstanden!

Håpet er menneskeslektens kjennemerke

I dag feirer mennesker over hele jorden og alle slags kulturer at den korsfestede Jesus fra Nasaret sto opp fra de døde. Lyset fra sendebudenes skinnende klær ved den tomme graven har i 2000 år lyst for mennesker i alle slags omstendigheter og til alle tider. Deres skinnende klær brakte lyset fra Skaperen til menneskene. Skapelsen begynte da Gud skapte lys i mørket: Det skal bli lys – og det ble lys! Forutsetningen for alt liv ligger i lyset Gud skapte ved begynnelsen av tiden.

Det guddommelige lyset fortsetter å strømme fra Guds herlighet og er fortsatt grunnlaget for alt levende. Lyset bryter hele tiden mørket og gjør det mulig for skapelsen å utvikle seg og forme tilværelsen slik at den og vi hele tiden kan leve midt i mørkets kaos og ødeleggelse.

Og en dag skal Gud gjenoppretter alt det skapte slik at vi og alt levende igjen kan utfolde oss slik det gjorde den gangen ved skapelsens begynnelse: Da alt var svært godt. Når den dagen kommer trenger vi ikke lenger lys fra sol og måne fordi Guds herlighet vil lyse for oss og vi skal få vandre i dette lyset til evig tid, sier Johannes i Åpenbaringsboken (Åp 21,23f). Da vil det ikke lenger være mørke i oss og rundt oss som en trussel mot livet. Guds bolig er blant menneskene og det finnes ikke lenger sorg eller smerte eller død.

Lengselen etter Guds, vår Skapers, herlighet som opprinnelse og fullendelse har fulgt menneskeslekten til alle tider og på alle steder.

Håpet om å tilhøre en større virkelighet som sprenger tidens og lidelsens og sårbarhetens begrensinger er ett av våre kjennetegn som menneske.

Håpet om at det finnes et sted vi kan vende oss til i vår ytterste nød, har båret utallige gjennom mørkets erfaringer.

Håpet om at det finnes en meningsfull opprinnelse og en fullkommen framtid har gitt livskraft til menneskeslekten.

Håpet om at det finnes en forbindelse mellom denne andre og større virkeligheten og våre liv i denne verden slik det utfolder seg i arbeid og fritid, familie og lokalsamfunn, har gitt en bærekraftig livstolkning til alle tider og alle steder på tvers av alle andre skillelinjer det måtte finnes mellom oss mennesker.

Håpet brast

De som fulgte Jesus knyttet vårt fellesmenneskelige håp til ham, til snekkersønnen fra Nasaret. De hadde forlatt trygge arbeidsplasser og fulgt Jesus i håp om at han var den de lenget etter og håpet på. Langfredagens drama må derfor ha vært ytterst skakende. Han de hadde satt sitt håp til, ble brutalt henrettet sammen med forbrytere, med folkets støtte og keisermaktens midler. Til og med Jesu mest betrodde medarbeidere, kassereren Judas og lederen Simon Peter, hadde sviktet fundamentalt denne langfredagen.

Og enda mer dramatisk må det ha vært å høre ham de hadde satt sin lit til rope ut: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg»? Det kan heller ikke ha hjulpet mye at det siste Jesus sa var: «Det er fullbrakt». Håpet om at livskraft og himmelens nåde og sannhet brøt igjennom tilværelsens mørke i den Jesus de hadde fulgt i tre år, ble fullbrakt i en brutal død. Hva slaggs håp ligger det i noe slikt! Å høre Jesu ord, må ha betydd at håpet brast for dem da Jesus utåndet.

Håpet gjenopprettes

De to mennene i skinnende klær i graven der kvinnene hadde forventet å finne en død kropp som de skulle pleie etter datidens skikk, brakte med seg lyset fra Guds herlighet. De tolket langfredagens forferdelige begivenheter for kvinnene. Den tomme graven gjorde Jesu korsdød til noe helt annet enn et uttrykk for Guds fravær i lidelse, nød og død. Jesus var ikke forlatt av Gud. Jesus var derimot overlatt til menneskenes ondskap, han var overlatt i syndige menneskers hender, fortalte mennene dem. De ustrakte armene på korset var ikke maktesløshetens bundethet til maktens torturinstrument, men ustrakte armer som favner hele menneskeheten til alle tider, slik kirken senere synger i en av sine Kyriesalmer.

I Jesu utstrakte armer omfavnet Gud alle menneskers kamp mot mørket i seg og rundt seg, all lidelse, urett, angst, skam og ensomhet. Og enda mer: Guds beskyttelse av ofrene og oppgjør med alle våre overtramp og overgrep, samlet seg i denne forferdelige døden og lidelsen Jesus – Guds elskede sønn, forenet med Gud selv fra evighet av - gjennomlevde og døde av på den langfredagen.

De to mennene i skinnende klær gjenopprettet kvinnenes håp. Jesus hadde ført sin kamp mot mørket helt til inn i det mørkeste mørke. Den tomme graven de så med sine egne øyne, og mennene med de skinnende klærnes tolkning, gjenopprettet håpet. Det var allikevel sant at Jesus brakte med seg lyset fra Guds herlighet til deres mørke. Jesus hadde ført den ultimate kampen mot mørket - og seiret. Lyset fra Guds skapelse og fullendelse hadde seiret i Jesus, og de forsto at Jesus var det sanne lys som lyser for hvert menneske. De så med sine egne øyne at mørket ikke hadde overvunnet lyset. I lyset fra mennenes skinnende klær så kvinnene den tomme graven og i det så de Jesu herlighet, «en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet».

Livets håp

«Hvorfor leter dere etter den levende blant de døde», spurte mennene de sørgende kvinnene. Det er et spørsmål som hele tiden stilles til Jesu etterfølgere gjennom hele kirkens historie. Gud er ikke å finne blant de døde helter og forbilder. Gud er ikke å finne i døde fortellinger om noe som en gang var og som ikke kan gjenfinnes blant de levende i vår egen tid. Den tomme graven, oppstandelsens virkelighet, forteller oss at Gud ikke har forlatt vår verden og dermed henvist vår lengsel og vårt håp til våre egne spekulasjoner og følelser eller til en egen, åndelig verden adskilt fra livet slik det utfolder seg for våre øyne. I fortellingen vi og disiplene hørte fra kvinnene er det stein og salver, kropp og arbeid. Oppstandelsens krefter utfolder seg i en virkelighet vi kan kjenne igjen, den bekrefter at Guds lys virker i vår verden. Oppstandelsen gir vårt håp og vår lengsel en fast grunn vi alle kan forholde oss til: Kvinnenes fortelling om at den korsfestede er oppstanden og levende tilstede.

Dåp er å gjennomleve påsken drama

I natt deltok jeg ved påskenattsmessen i Rygge kirke. De har gjenopptatt den gamle kirke skikk å ha dåp denne natten. I Rygge er det blitt tradisjon at denne natten døpes konfirmanter som ikke ble båret til dåpen som barn. Dåpsliturgien lar dåpskandidaten

gjennomleve påskedramaet. Vannet i døpefonten er vannet Jesus vasket disiplene med på skjærtorsdag, neddykkingen i vannet, en del av havet og derfor også uttrykk for de mørke kaoskreftene Jesus ble overgitt til langfredag, og oppreisningen fra vannet til et nytt liv med den oppstandene Jesus Kristus. Slik finnes den levende blant de levende, midt i vårt fellesskap, synlig til stede i kirkerommet og gjenopplevd hver gang et menneske blir døpt. I denne kirken ekstra tydelig fordi dåpen finner sted under inntrykket av altertavlens kraftfulle bilde av den seirende Kristus i det han bryter ut av dødens og mørkets fangenskap.

I oppstandelsens lys forbindes vi i dåpen med Guds fortid og håpet om Guds fremtid.

I oppstandelsens lys gir dåpen oss frimodighet til å tro og håpe at Gud ledsager oss når mørket forsøker å overvinne oss.

I oppstandelsens lys ser vi at vi fra dåpen sendes ut til hverdagens liv med frimodighet til å se Guds lys blant de levende og i alt som bærer livets kraft i seg.

I oppstandelsens lys oppfordres vi til å leve dåpens liv i hverdagen ved å være kjærlighetens og håpets aktører i solidaritet og medfølelse med andre mennesker og hele Guds skaperverk slik dåpsliturgien uttrykker det:

«Evide Gud, vi takker deg for frelsen i den hellige dåp, der du frir oss fra mørkets makt og gjør oss til lysets barn. Gud har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde (..). Kjære menighet. Gjennom dåpen setter Gud oss inn i sin verdensvide kirke og gir oss del i Jesu kall og oppdrag. La oss stå sammen i vitnesbyrd og tjeneste, inntil dagen kommer da alt det skapte skal bli forløst i vår frelser, Jesus Kristus».

For det er sant: Kristus er sannelig oppstanden!

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.

